

## RESUMS

### ESTUDIS

---

**Josep M. Domingo,**  
*Estratègies del  
catalanisme literari.  
L'epístola*

---

L'article examina un dels efectes de les estratègies de renovació que el catalanisme literari, a partir dels anys 60 del segle XIX, activa per a la poesia davant la rutina de la norma jocfloral: la de la promoció de l'epístola literària. La celebrada «Epístola» de Bartrina en serà un èxit evident.

**Paraules clau:** poesia, epístola literària, catalanisme literari, La Jove Catalunya, La Misteriosa, Jocs Florals de Barcelona, Joaquim M. Bartrina

---

**Xavier Duran,** *Camp,  
indústria, ciutat: la  
dicotomia rural-urbà en  
les obres de Bosch de  
la Trinxeria, Pin i Soler,  
Verdaguer i Oller*

---

La revolució industrial va provocar grans canvis en tots els àmbits i va accentuar les diferències entre l'àmbit rural i l'urbà. Analitzem aquí la visió de quatre autors catalans —Bosch de la Trinxeria, Pin i Soler, Verdaguer i Oller— sobre el procés d'industrialització. Especialment, comparem la seva valoració de l'entorn natural i la vida

tradicionals fora de les gran aglomeracions urbanes amb la que feien de la ciutat industrial moderna. Bosch de la Trinxeria representa la visió més conservadora i Oller seria el novel·lista de la societat moderna, mentre Pin i Soler narraria la transició i Verdaguer, tot i la seva exaltació de la natura, admetia algunes virtuts de la gran capital.

**Paraules clau:** literatura, revolució industrial, ciutat, natura, ruralisme

---

**Oriol Maymó Gatell,**  
*El simbolisme de la  
muntanya en el llenguatge  
de Records de la darrera  
carlinada, de Marian  
Vayreda*

---

En aquest article s'analitza com l'ús simbòlic de la muntanya en el llenguatge literari de *Records de la darrera carlinada* esdevé una manera de conservar l'essència del pensament de Marian Vayreda. El tradicionalisme de Vayreda i la defensa d'uns valors lligats intrínsecament a la idea de país constitueixen el còssol sobre el qual l'autor olotí basteix un text en què la muntanya —entesa com el conjunt de la seva gent, les tradicions i el paisatge— és convertida en un tot, en un conjunt unificat que simbolitza els fonaments i l'estructura vertical de la nació catalana.

**Paraules clau:** tradicionalisme, muntanya, carlisme, catolicisme, paisatge, valors

---

**Juan Carlos Rodríguez Esteban,** *Genealogia i història familiar de la saga Rusiñol a Manlleu. A la recerca d'un hereu, contra una mort omnipresent*

---

Una de les etapes determinants en la vida de Santiago Rusiñol, estudiada, però, amb menor precisió que les altres és l'adolescència. En gran part, es coneix pel que va explicar el propi Rusiñol. Durant aquest període es produeix la molt comentada influència de l'avi patern, Jaume, que més tard es transformaria en el senyor Esteve de *L'Auca*. La seva obsessió per convertir el net en hereu del negoci familiar s'assumeix, per gran part dels biògrafs de l'artista, com el detonador principal de la direcció que va prendre l'existència de Rusiñol al món de l'art. Una anàlisi detallada de les circumstàncies personals de l'avi Jaume, així com de la genealogia de la família en el context de la seva residència a Manlleu, permet comprendre millor l'origen de l'obsessió anteriorment esmentada.

**Paraules clau:** Santiago Rusiñol, Manlleu, genealogia, història familiar, hereu, mort

---

**Llorenç Soldevila,** *Andorra i la literatura catalana*

---

La literatura en català com a tal no es manifesta a Andorra fins ben entrat el segle XX. Abans, però, són els viatgers catalans (Valentí Almirall, Jacint Verdaguer i Josep Aladern) els que en parlaran en sèries d'articles i dietaris. No va ser fins després de 1939, que nombrosos exiliats i refugiats catalans hi feren estada, que hi haurà unes primeres manifestacions sòlides en català: Lluís Capdevila, Josep Fontbernat, Francesc Viadiu (amb l'emblemàtica crònica d'*Entre el torb i la Gestapo*), Amat-Piniella (*K. L. Reich* fou acabada a Sant Julià de Lòria), Esteve Albert (poeta, decisiu dinamitzador cultural), Norbert Orobítg... D'entre els andorrans, cal destacar la figura de Catarina Guerrero i Ubach però, sobretot, Antoni Morell, qui de fet és el primer a novel·lar amb perspectiva moderna els avatars històrics i socials del país. Als anys vuitanta del segle passat poetes com Vicent Andrés Estellés i Miquel Martí i Pol li dedicaran també la seva atenció poètica. D'entre les darreres generacions d'andorrans destaquen les innovadores aportacions d'Albert Salvadó i Albert Villaró, en narrativa, i la de Teresa Colom, en poesia i narrativa.

**Paraules clau:** literatura catalana, escriptors, escriptores, Andorra

## TEXTOS

---

**Narcís Garolera**, *«Serenís-sim senyor...»*. *Set cartes inèdites de Verdaguer a l'arxiduc Lluís Salvador d'Àustria*

---

La present contribució a l'epistolari consta de set cartes de Jacint Verdaguer a l'arxiduc Lluís Salvador d'Àustria, del decenni 1890-1900. Revelen la dramàtica situació del poeta en uns anys difícils i algunes manifesten la gratitud al protector i amic pels beneficis que n'ha rebut. També s'ofereixen en apèndix dues cartes adreçades a un editor: una, en alemany, d'una altra mà, però signada per Verdaguer; l'altra, en francès, escrita pel poeta.

**Paraules clau:** Jacint Verdaguer, Lluís Salvador d'Àustria, cartes, conflicte, ajuda econòmica

---

**Pep Vila**, *De l'amor passió a l'assenyat. Un joc de contraris en un cant a la musa jocosa, obra del prevere i llatinista Josep Castells i Arbós (1878)*

---

Es dona a conèixer la figura i l'obra del prevere, professor, llatinista i poeta barceloní Josep Castells i Arbós, autor d'un poema original editat a Barcelona *Los dos amors* (1878), una peça menor d'intenció burlesca, que és l'objecte d'estudi i s'edita en aquest treball. Es descriu el Certamen humoristicolite-

rari de la Societat l'Aranya, on el poema va rebre un guardó.

**Paraules clau:** Josep Castells i Arbós, Societat l'Aranya, certamen humoristicoliterari, *Los dos amors*, poesia jocosa, satírica i burlesca

---

**Joan Vilamala**, *Dues cartes verdaguerianes dirigides a Francesc Rosés, propietari de la Torre Nova*

---

Es presenten dues cartes adreçades a Francesc Rosés, propietari de la Torre Nova de Badalona: carta manuscrita de Jacint Verdaguer de novembre de 1899 i carta del doctor Benet Roura, un dels metges que va assistir el poeta els darrers dies de la seva vida, que es pot datar el 1902 (abril). Es comenten els detalls de les dues cartes, que permeten situar el receptor, l'emissor i la seva relació amb Verdaguer.

**Paraules clau:** Jacint Verdaguer, Francesc Rosés, Torre Nova, Badalona, Benet Roura.

## ABSTRACTS

### STUDIES

---

**Josep M. Domingo,**  
*Strategies of Literary  
Catalanism. The Epistle*

---

This article examines one of the effects of the strategies of renewal that Literary Catalanism, beginning in the 1960s, sets in motion against the routine norms of the Floral Games: promoting the literary epistle. Bartrina's renowned "Epistle" illustrates its success.

**Key words:** poetry, literary epistle, Literary Catalanism, La Jove Catalunya, La Misteriosa, Barcelona's Floral Games, Joaquim M. Bartrina

---

**Xavier Duran,**  
*Countryside, industry, city:  
rural-urban dichotomy in  
the works of Bosch de  
la Trinxeria, Pin i Soler,  
Verdaguer, and Oller*

---

The Industrial Revolution brought about huge change in all aspects and threw into relief the differences between countryside and city. We analyse here the perspectives of four Catalan authors — Bosch de la Trinxeria, Pin i Soler, Verdaguer, and Oller — on the process of industrialisation. In particular, we compare their assessments of the natural environment and traditional lifestyle beyond the great

urban agglomerations in contrast to their views of the modern industrial city. Bosch de la Trinxeria represents the most conservative view and Oller would be the novelist of modern society, while Pin i Soler would narrate the transition and Verdaguer, despite his exaltation of nature, recognized some of the virtues of the great capital.

**Key words:** literature, industrial revolution, city, nature, rural lifestyle

---

**Oriol Maymó Gatell,**  
*Mountain symbolism in  
the language of Records  
de la darrera carlinada, by  
Marian Vayreda*

---

In this article, I will analyse the symbolic use of the term "mountain" in the literary language of the novel *Records de la darrera carlinada* ("Memories of the Last Carlist War") by Marian Vayreda. I will explore how the use of such a term becomes a way to preserve the essence of Vayreda's thought. Vayreda's traditionalism and his defence of values inherently linked to his own idea of the "Catalan Nation" become the basis on which the author builds a work where the term "mountain" takes on the significance of the whole — understood as the combination of its people, traditions and landscape — a unified whole symbolizing the foundations of the vertical edifice of the Catalan Nation.

**Key words:** traditionalism, moun-

tain, Carlism, Catholicism, landscape, values

---

**Juan Carlos Rodríguez Esteban**, *Genealogy and family history of the Rusiñol saga in Manlleu. In search of an heir, against an omnipresent death.*

---

One of the key stages in the life of Santiago Rusiñol, albeit examined with less precision than the rest of his life, is his adolescence. Much of what we know about it is based on what he himself told. From this period comes the well-known influence of his paternal grandfather, Jaume, who would later become the Senyor Esteve of *L'Auca*. His obsession in making his grandson the heir of the family business is assumed, by many of the artist's biographers, to be the root cause of the direction that Rusiñol took in the world of art. A detailed analysis of grandfather Jaume's personal circumstances, as well as the family's genealogy in the context of his residing in Manlleu, provides a better understanding of the origin of the aforementioned obsession.

**Key words:** Santiago Rusiñol, Manlleu, genealogy, family history, heir, death

---

**Llorenç Soldevila**,  
*Andorra and Catalan literature*

---

Catalan literature as such is not found in Andorra until well into the twentieth century; though prior to this, Catalan travellers (Valentí Almirall, Jacint Verdaguer and Josep Aladern) spoke of Andorra in series of articles and diaries. Not until after 1939, when a number of Catalan exiles and refugees sojourned there, did there appear the first solid core of Catalan writing: Lluís Capdevila, Josep Fontbernat, Francesc Viadiu (with his signal chronicle *Entre el torb i la Gestapo*), Amat-Piniella (*K. L. Reich* was completed at Sant Julià de Lòria), Esteve Albert (poet and decisive cultural activist), Norbert Orobítg and others. Noteworthy Andorrans include Catarina Guerrero i Ubach and, especially, Antoni Morell, the first to novelize from a modern perspective the historical and social avatars of his country. In the 1980s poets such as Vicent Andrés Estellés and Miquel Martí i Pol turned their poetic attention toward Andorra. Recent generations of Andorrans have given rise to the innovative contributions of Albert Salvadó and Albert Villaró in narrative, and Teresa Colom in poetry and narrative.

**Key words:** Catalan literature, writers, women writers, Andorra

## TEXTS

---

**Narcís Garolera,**  
*«Sereníssim senyor...».*  
*Seven unpublished*  
*letters from Verdaguer to*  
*Archduke Lluís Salvador of*  
*Austria*

---

This contribution to the collected letters includes seven letters from Jacint Verdaguer to Archduke Lluís Salvador of Austria, dating from the decade 1890-1900. The letters reveal the dramatic situation the poet is undergoing during these difficult years, and in some he shows his gratitude toward his protector and friend for his support. By way of appendix, we include two letters to publishers: one in German, written by another hand but signed by Verdaguer, and another in French written in the poet's hand.

Key words: Jacint Verdaguer, Lluís Salvador of Austria, letters, conflict, economic support

---

**Pep Vila,** *From passionate*  
*to sensible love: An*  
*interplay of opposites in a*  
*canto to the jocular muse,*  
*work by priest and Latin*  
*scholar Josep Castells i*  
*Arbós (1878)*

---

This article foregrounds the figure of Josep Castells i Arbós, priest, professor, Latin scholar and Barcelona poet, author of the original poem pub-

lished in Barcelona titled *Los dos amors* (1878), a minor parody that we examine and publish here. Described here is the Contest of Literary Humour sponsored by the Societat l'Aranya, which awarded a prize for the poem.

Key words: Josep Castells i Arbós, Societat l'Aranya, prize for literary humour, *Los dos amors*, humorous poetry, satire and parody

---

**Joan Vilamala,** *Two letters*  
*written by Verdaguer to*  
*Francesc Rosés, owner of*  
*the Torre Nova*

---

Two letters addressed to Francesc Rosés, owner of the Torre Nova in Badalona, are examined: one letter handwritten by Verdaguer in November 1899 and one from Doctor Benet Roura, one of the physicians attending Verdaguer during the final days of his life, dating from 1902 (April). Details of the two letters are examined, shedding light on recipient, sender and relationship with Verdaguer.

Key words: Jacint Verdaguer, Francesc Rosés, Torre Nova, Badalona, Benet Roura